

שמי: _____
הכיתה שלי: _____

עברית

01/02

כיכר השמחה וכיכר העצב

מאת: נורית זרחי

א. לפני שתקראו את הסיפור, כתבו: מה רומז לכם שם הסיפור? על מה לדעתכם יסופר בו?

01

קראו את הסיפור.

כיכר השמחה וכיכר העצב

מאת: נורית זרחי

נוצה ניוטה ישבה לבדה בבית. שעה שנשמעו שלש דפיקות בדלת – ומיד, בלי לחכות לתשובה, נכנס אל החדר שלחן כבד בעל ארבע רגלים, אחריו בסא גבהי מסעך ואחריהם אשה ונה בעלת שער שייכה גזוז. היא עמדה וסקרה את החדר הריק על ארבעת קירותיו החשופים.

"אבא ואמא אינם? ודאי יצאו לסדורים. אין דבר, ולדה, תגידי לאמא שהבאתי לכם כמה חפצים עד שיבוא המטען שלכם מן הנמל."

היא התכוננה להחליק על ראשה של נוצה:

"את מבינה מה שאמרתי?"

אבל נוצה ניוטה כווצה את כתפיה והפנתה את גבה. היא לא רצתה שום מגע עם האשה הזאת, וגם לא עם שום אדם אחר כאן במקום. למרות שלא הבינה בדיוק את פשר הדברים, הניעה בראשה לאות הן, כדי לשים קץ לשיחה. האשה נופפה בידה והלכה לה ונוצה ניוטה נשארה שוב לבדה.

היא גררה את השלחן הזר למרכז החדר, טפסה על הכסא והציצה בעד החלון. בחוץ לא היה כלום, כלומר היה שם משהו בשפע רב: חול! לא עצי גן ולא עצי פרי, אף לא פני אדם. גם בבית, שבו השתכנו, היו כל הקומות ריקות, פי הדוירים שעתידיים היו לגור פה לא הגיעו עדון לארץ. רק הם הזדרזו וכאו הנה, ראשוניים, כאלו בלעדיהם לא היו יכולים להסתדר. והיא, ניוטה, שהיתה התלמידה המצטיינת במחלקה הרביעית, חזבת עתה ללמד קרא וכתב מהתחלה.

"אל תקשי עלינו" אומרת אמא. "גם בלעדי זה די קשה לנו".
ומי אשם בך אם לא הם? מי בכלל בקש מהם לבוא הנה? הרי שם נשאר
חברותיה הטובות, היער, הטוילים אל הנהר, הגנים היפים שבכפר העיר.
ניוטה העבירה את הפסא אל החלון שמן העבר השני, שבערו נראו שלשה עצים
רזים וילדים משחקים בכור. אתמול נגשה אליהם והם לא שתפו אותה, ואחד מהם
אפלו משך בצמתה.

שוב גררה נועה ניוטה את הפסא והעמידה אותו אצל השלחן. מאסת הטבות
שלפה לה ספר וישבה לקרא.

כעבר רנע הרימה את עיניה מן הדף. אף בך אין טעם. אין זו השפה שבה מדברים
הילדים בחוץ. הנה הם צועקים:
"אלי, אלי, יותר גבוה!"

ניוטה כבר מבינה מלים אחרות, אף על פי שהיא שונאת את השפה החךשה.
מסער הפסא מגלף ציורים שונים: הנה לימון מאך גדול ולדו עוד אחד. נועה
לחצה על המסעד בכח, כדי שלא תפרץ בבכי, ונבקה: נדמה לה שנבצה חור בפסא
— לא חור אלא מנהרה שלמה! — והיא צועדת בה והולכת: המנהרה חשוכה והיא
פוחתת קצת, אף נראה שיש לה קצה: קרני האור הבוקעות בחשכה מעידות על כך.
"מה זה?" צועקת ניוטה.

נצבת היא בשדרה גדולה של לימונים העומדים כלם בפריחה. נועה משפשת את
עיניה: נער ונערה רצים לקראתה. היא חוששת לגשת אליהם, אבל הם קוראים לה
בקול נעים. שפתם נרה, אמנם, אף ראה זה פלא — היא מבינה מה הם אומרים.
"הבה נעשה הכרה", אומר הנער, "שמי מוני: זאת אומרת, זה הקצור של שמי
האמתי: מון, וזו — מצביע הוא על הנערה המתחכת, "זו לי".
שניהם צהבי שער וגם עיניהם זרועות נקרות צהבהבות ירקות. הם מושיטים לה
יד.

"שמך נועה, האין זאת?"

"לא", אומרת ניוטה, והיא מרגישה שוב איך עולה בגרונה פקצת של דמעות, "שמי
ניוטה. כך קראו לי בשנולדתי. שם אינו דבר שמחליפים אותו כמו שמלה, כפי
שחושבים פה האנשים: שמך ניוטה? כמה נחמד, הרי זה בדיוק נועה. תתחדשי
ילדה בשמך החךש!"

נועה מחקה את קולו של האיש שקבל את פניהם בנמל, כשהוא מדבר אליהם
מתוך פנקסיו.

"אין מה לבעט", אומר מון בקולו הנעים, "הרי שם אינו אלא סימן. לא אותך
החליפו, אלא רק את הסימן שלך. אל לך להטריד את עצמה בשל כך: מזלך שהצעת
אלינו נשר לשעת המיץ".

לי ומוני מושיבים אותה על תלולית חמימה בצל אחד העצים. איש איש מהם

נושא בידו גביע שקוף ובתוכו נוזל צהבהב. מעבירים הם את הגביעים מיד ליד, וכל אחד בתורו לוגם לגימה מן הנוזל, הקמוץ עד כדי צמרמורת.

ניוטה מנסה שלא לענות את פניה, אף נראה שלי מנחשת במה העגנון. "קמוץ?" שואלת היא, "אנו לא נוהגים להמתיק את מאכלינו. אוקהבים את הקמוץ קמוץ ואת המתוק מתוק. לאסר שתתרגלי, סהני גם את כפלים. ישנם אלה ומאה ואחד גונים של טעם, וישנם אלה ואחד מינים של בני אדם. כלום לא שמת לב לכה, כמה שונים הם זה מזה כבר מרגע לדתם? האם חשבת רגע מדוע שונים הם?" ומוני אומר:

"שבי ואספור לך את הספור על כפר השמחה וכפר העצב." בעברו האחד של העולם, מחוצה לו, נצבת כפר לחם ענקית, היא כפר השמחה. לידה עומדות המון עריסות ועירות ובתוכן התינוקות העתידיים להולד. ליד כפר הלחם הענקית עומדים שני אנשים והם לבושים חלוקי אופים לבנים וכובעי בד גבוהים לראשם. תפקידם הוא לשגר את התינוקות הקטנים אל העולם. לשם כך משכיבים הם את התינוק במין נרגה ענקית, וזו מביאה אותו בתנופתה אל המקום המיועד לו. אף ביון שהדרך ארכה, חוששים האנשים שמא ירעבו התינוקות בדרך, ולכן צובטים הם קמוץ של לחם מן הכפר הגדולה ומכניסים אותו לפי התינוק. עבודתם מנצלת למדי, אולם הם מהרהרים בשמחת האבות והאמהות, בכל הדרורים הנפלאים העתידיים לקרות את הילדים בבואם אל העולם עד שיהיו בו לאנשים. צביטת הלחם נמסה בפי התינוק עוד בהיותו בדרך, אף בדמו נספגים כמה פרורים ועירים מכפר השמחה.

מעברו השני של העולם, מחוצה לו, נצבת כפר לחם ענקית. זוהי כפר העצב. לידה עומדות המון עריסות ובהן תינוקות העתידיים להולד. שני האנשים העומדים שם לבושים חלוקים אפרים ולראשיהם כמחות בד דהות. משכיבים הם את התינוקות בנרגה ומניפים אותה תנופה עזה, כדי שגיעו למקומם. עם כל תינוק שעליהם להרים, עם כל דחיפה שעליהם לרחף, נאנחים השנים ואומרים: "הו, מה קשה תפקידנו. עד עולם, עד עולם, מוטל עלינו להביא תינוקות לעולם. ולשם מה? כלום חסרים שם בני אדם? מה צר על התינוקות האמללים, מה רבים הצער והעבודה הקשה הצפויים להם." ובעוד הם נאנחים, דוחפים הם לפי התינוקות צביטה אחת מן הכפר הענקית, ועד עולם לא יוכל עוד התינוק לנרש את הצער מלבדו. "לשם מה עמלים אנו?" אומרים השנים, "כלום אי אפשר לעשות זאת בלעדיו?" והם מרחמים על עצמם וטופחים זה על גבו של זה: "כמה עמל וצער יש בחיים!"

נועה-ניוטה הביטה בפניו של מוני, אבל לי אמרה בקולה הנעים: "אבל אנשים משתנים כמוכן, אם הם רוצים. כל אחד יכול לאפות לעצמו כפר משלו, כפר שמחה או כפר של עצב. זה תלוי באדם עצמו. אנו חשבנו שאולי שכחת

את כפר השמחה שלך בארץ אחרת, לכן החלטנו לתת לך טעימה קטנה מן הכפר
שבידינו. פתחי את פיה!
ולי צבטה את קצה פטם הלימון מאחד הענפים הנמוכים והכניסה אותו לפיה של
נוצה.

לא הספיקה נוצה לעמוד על טעמו, והנה טרקה הדלת ולפתע נגזז הפל: שדרת
הלימונים הפורחים, לי ומן. נותרו רק החול שמעבר לחלון ואמא שבאה ציפה
הביתה.

"מאין השלחן והכסא הזה?" שאלה בקול חששני.

היא פחדה שמא תתפרץ נוצה שוב, אבל נוצה תארה לפניך את האשה, כשחיוך
מתר מרצד על שפתיה.

כשספרה זאת אמא לאבא עם ערב, נד בראשו בדומיה. הוא כבר שמע על האשה,
מפי האנשים שישבו וחכו אתו בלשכת העבודה. יום אחד הופיעה הנה מאחד
הישובים הוותיקים שבמרכז הארץ ואמרה:
"תנו לי כל עבודה נחוצה ואעשנה."

וכך, ימים על ימים, שוטפת היא את הדירות לפני בוא העולים אליהן, מנקשת את
הקוצים בפניסה לבית כדי שיוכלו לעבר, ובבואם מטפלת היא בתינוקות ומלמדת את
האמהות כיצד לעשות אל כל הדברים בארץ החדשה.

את כל הכושה הביאה עמה והניחה אותו בצריף קטן במבואות הכפר, ובבוא
העולים, מחלקת היא להם חפצים מחפצי ביתה: את הפל היא מחלקת כדי להקל
עליהם בימים הראשונים. פעם הנה לה משק מפאר ופרדס מן המבחרים בשרון,
שנתפרסם בלימוניו ובטעמם המיוחד; אבל היא נטשה הכל וכאה הנה.
כה ספרו היום בלשכה.

שבעה ימים, מדי יום ביומו, שעה שהכל הלכו לענניהם, הייתה נוצה-ניוטה
לוחצת על מסעד הכסא ושוקעת צמק במנהרה, עד שהיתה מגיעה אל שדרת
הלימונים. שם הייתה פוגשת בשני חבריה החדשים ומשחקת אתם. הם היו עליונים
כל-כה, עד שהיא חשה בעליל איך כפר השמחה שלה תופחת ועולה.

ביום השביעי, רק יצאו אבא ואמא מן הבית, שוב נכנסה האשה. בבדה, נמוכת
קומה ושערה הגזוז חרוף מן השמש, העבירה את ידה המחספסת על ראשה של נוצה.

הפעם לא הפנתה נוצה את גבה והתבוננה בעיני האשה, שהיו אפרות וצלולות.
"שלום, ילדתי, באתי לקחת את השלחן והכסא, אינה זקוקה להם עוד. היום גיע
המטען שלכם ואתו יבואו עוד אנשים, אשר ינדקו לשלחן ולכסא עד שיגיעו
החפצים שלהם."

נוצה לא הבינה את פשר כל המלים, אבל היטב הבינה מה מבקשת האשה לומר:
את, שהצמחת כבר את הכפר שלך, יכולה לתת את הכסא לילד אחר שיבוא היום.
נוצה רצתה להודות לאשה, להתנצל על התנהגותה בימים הראשונים. היא

הושיטה את ידה הקטנה והניחה אותה בתוך כף היד המהספסת, השזופה, ואמרה:
"שלום!"

היתה זו המלה הראשונה שאמרה בעברית.
האשה לחצה את ידה, ובאותו רגע פשט בחדר ריח עז וחרוף של פריחת לימונים.

מתוך: "הכורסה המתנדנדת", הקיבוץ המאוחד, תשל"א

© כל הזכויות שמורות

ב. במה דומה המסופר בסיפור למה ששיערתם לפני הקריאה ובמה הוא
שונה ממנו?

02

ג. 1. בסיפור "כיכר השמחה וכיכר העצב" כלולים שלושה "סיפורים"
הקשורים זה בזה. הסיפור הראשון מציאותי, הסיפור השני דמיוני
והסיפור השלישי הוא משל.
התאימו לכל סיפור את סוגו. מתחו קוים משם הסיפור בטור א'
לסוג המתאים בטור ב'.

שם הסיפור	סוג הסיפור
1. הסיפור על הקליטה של נועה ניוטה בארץ	א. סיפור דמיוני
2. המפגש של נועה עם לי ומון	ב. משל
3. הסיפור על ככר השמחה וככר העצב	ג. סיפור מציאותי

03__

2. מי הן הדמויות המרכזיות בכל סיפור?

סיפור 1:

04__

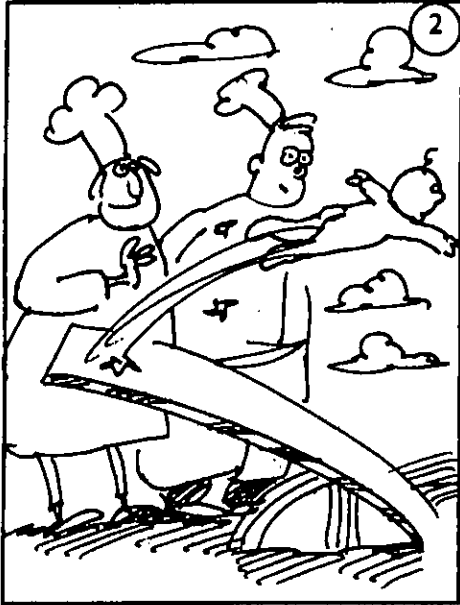
סיפור 2:

סיפור 3:

ד. לפניכם ארבעה איורים. התאימו לכל איור כתובית מתוך

הסיפור.

” ”

” ”

” ”

” ”

ה. 1. הסיפור של נועה-ניוטה נמשך זמן קצר. כמה זמן התרחש הסיפור
ומה המסקנות שלכם מכך?

06

2. הטבלה שלפניכם מציגה את יחסה של נועה לעניינים שונים.
השלימו אותה. (תוכלו להוסיף סעיפים נוספים).

היחס של נועה - ניוטה	בתחילת הסיפור	בסוף הסיפור
לשם שלה		
לילדים החדשים		
להוריה		
לבית החדש		
לאישה המתנדבת		

07

3. לפי הכתוב בסיפור, מה נועה - ניוטה חושבת על השמות הפרטיים של האנשים?

08__

4. מה אתם חושבים על שינוי שמו של אדם? מתי יש לשנות? מתי אין לשנות? האם בכלל צריך לשנות?

09__

1. בסיפור כתוב: "אבל אנשים משתנים כמובן, אם הם רוצים. כל אחד יכול לאפות לעצמו ככר משלו, ככר שמחה או ככר של עצב. זה תלוי באדם עצמו."
איך, לדעתכם, מתקשר המשפט הזה לסיפור הקליטה של נועה - ניוטה בארץ?

10__

ז. הסיפור של מון ולי

1. אילו חלקים מרכיבים את שמותיהם?

11

2. בסיפור כתוב: "חמוץ? שואלת היא 'אנו לא נוהגים להמתיק את מאכלינו. אוהבים את החמוץ חמוץ ואת המתוק מתוק! לאחר שתתרגלי, תהני גם את כפליים. ישנם אלף ומאה ואחד גוונים של טעם, וישנם אלף ואחד מינים של בני אדם." כיצד קשור קטע זה לחייה של נועה - ניוטה ולקליטתה בארץ?

12

ח. 1. המפגש של נועה-ניוטה עם מון ולי התרחש במקום מיוחד. היכן התרחש המפגש ומה המיוחד בו?

13

2. מה יחסה של נועה ללי ולמון לפי הסיפור ולפי דעתכם?

14

ט. הסיפור השלישי על "כיכר השמחה וכיכר העצב"

1. היכן מתרחש הסיפור על כיכר השמחה וכיכר העצב?

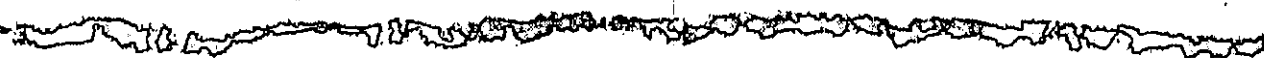
15

2. בסיפור על כיכר השמחה וכיכר העצב מסופר שהתינוקות נשלחו

על ידי אנשים לבושים בבגדים אפורים ואנשים לבושים בבגדים

לבנים. האם התינוקות בחרו את שולחיהם? כן / לא

16

3. נמקו את דעתכם.

17

4. למרות זאת בסיפור כתוב: "אבל אנשים משתנים כמובן, אם הם רוצים. כל אחד יכול לאפות לעצמו כיכר משלו, כיכר שמחה או כיכר של עצב. זה תלוי באדם עצמו." הסבירו בלשונכם והביאו דוגמה מהחיים.

18

5. לי אמרה: "את שהצמחת את הכיכר שלך..."

למה היא התכוונה?

19__

6. מדוע מון סיפר לנועה - ניוטה את הסיפור על "כיכר השמחה

וכיכר העצב"?

20__

י. מדוע, לדעתכם, הסיפור נקרא "כיכר השמחה וכיכר העצב"?

21__

י"א. הציעו שם אחר לסיפור ונמקו את בחירתכם.

22__

י"ב. מה אתם יכולים ללמוד מן הסיפור הזה? כיצד תתיחסו לאנשים

שנמצאים במצב דומה לזה שהיתה בו נועה-ניוטה?

23

01/02

כיכר השמחה וכיכר העצב

שיקולים בבחירת הטקסט:

הסיפור מזמן טיפול בשלושה ממדים:

1. ממד חברתי - קליטת עליה.
 2. ממד פסיכולוגי אישי - התמודדות עם קשיים.
 3. ממד ספרותי מבני - הסיפור מורכב משלושה סיפורים (ז'אנרים).
- הנושא האקטואלי של קליטת העלייה ימשיך ללוות אותנו בשנים הקרובות. הסיפור הזה מפגיש את התלמידים עם פן אחר של מציאות הקליטה של עולים כפי שהיא מצטיירת בעיני העולים. הסיפור מזכיר כמה מהקשיים שהעולים צריכים להתמודד איתם כמו: שפה חדשה, דפוסי חיים חדשים ומגורים חדשים. הסיפור מטפל בנושא הקליטה ברגישות רבה ומזווית ראייתה של ילדה עולה-חדשה.

01 א. לפני שתקראו את הסיפור, כתבו: מה רומז לכם שם הסיפור? על מה לדעתכם יסופר בו?

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דרוש העלאת השערות וציפיות.

דרגת קושי: פריט קשה.

פירוט הציונים: 3-0

0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה, תמצית תוכן הסיפור.

1 - ניתנה תשובה רלה.

3 - ניתנה תשובה המכילה השערות קבילות.

דוגמות לתשובות:

דוגמה	ציון
- על שמחה ועצב שיהיה שם. הרבה שמחה וצהלה ויהיה הרבה עצב.	1
- שיהיה עצב ושמחה, על דבר שיהיה בו עצב ושמחה.	
- לדעתי מדובר בכיכר שקרה בה אירוע שמח ואירוע עצוב גם.	3
- לפי דעתי מסופר על עיר שיש בה כיכר בה אנשים שמחים ורוקדים והמוזן שמחה, ובכיכר השניה יש אנשים שעצובים ומשעמם ואין מה לעשות. אין מה לעשות, הכל שומם.	
- שם הסיפור רומז לי על שתי כיכרות - כיכר לחם אחת שכל מי שטועם ממנה שמח ומרגיש טוב וכיכר לחם קטנה ולא טעימה.	
- לדעתי יסופר על כיכר אחת בלבד שקורים בה דברים רבים כל כך חציים עצובים וחלקם שמחים. כיכר שכולם באים אליה ומספרים את רגשותיהם.	

01/02

02 ב. כמה דומה המסופר בסיפור למה ששיערתם לפני הקריאה ובמה הוא שונה ממנו?

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש השוואה ורפלקציה.

דרגת קושי: פריט קשה.

פירוט הציונים: 3-0

0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.

1 - ניתנה תשובה דלה.

2 - ניתנה תשובה המכילה דומה אחד או שונה אחד.

3 - ניתנה תשובה המכילה דומה ושונה.

דוגמות לתשובות:

דוגמה	ציון
- שמדברים על ילדה בשם ניוטה שהחליפו לה את השם לנועה... הרבה על כיכר העצב וכיכר השמחה.	0
- הסיפור בכלל לא דומה למה ששיערתני על פי השם.	1
- שאני סתם כתבתי בהתחלה כי אני לא ידעתי. עכשיו אני יודע על מה שיסופר בסיפור זה.	1
- חשבתי שמדברים על כיכר עיר ומדברים על כיכר לחם.	2
- זה שונה בכך שחשבתי שזה אותו מקום (מקום ממשי) ולא דמיוני.	2
- שגם בו יש עצב ושמחה, ובהתחלה חשבתי שיסופר על כיכר כמו רחוב ועכשיו אני יודע שזה כיכר לחם וגם שפה מסופר על עולים חדשים.	3

ג. בסיפור "כיכר השמחה וכיכר העצב" כלולים שלושה "סיפורים" הקשורים זה בזה: הסיפור הראשון הוא סיפור מציאותי, הסיפור השני הוא דמיוני והסיפור השלישי הוא משל.

03 בסיפור "ככר השמחה וככר העצב" כלולים שלושה "סיפורים" הקשורים זה בזה. הסיפור הראשון מציאותי, הסיפור השני דמיוני והסיפור השלישי והוא משל.

1. התאימו לכל סיפור את סוגו. מתחו קוים משם הסיפור בטור א' לסוג המתאים בטור ב'.

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש הכללה.

דרגת קושי: פריט משוכתב. לא חושב ציף.

פירוט הציונים: 3-0 (התשובה היא: 1 - ג, 2 - א, 3 - ב)

0 - אין תשובות נכונות.

01/02

1 - ניתנה תשובה אחת נכונה.

2 - שתי תשובות נכונות.

3 - שלוש תשובות נכונות.

04 2. מי הן הדמויות המרכזיות בכל סיפור?

רמת חשיבה: בסיסית. הפריט דורש איתור פרטים בטקסט.

דרגת קושי: פריט קשה.

פירוט הציונים: 3-0 (התשובות הקבילות הן: סיפור ראשון: נועה, אשה, (הורים). סיפור שני: לי, מון, נועה. סיפור שלישי: אופים/אנשים ותינוקות).

0 - ניתנו תשובות שאינן קבילות, אין תשובות.

1 - ניתנה תשובה קבילה על סיפור אחד (די בשתי דמויות נכונות בסיפור).

2 - ניתנה תשובה קבילה על שני סיפורים (די בשתי דמויות נכונות בכל סיפור).

3 - ניתנה תשובה קבילה על שלושה סיפורים (די בדמות אחת נכונה בכל סיפור).

הערה: כדאי לרוץ בכיתה בנושא דמויות, גיבורי סיפור וחפצים משמעותיים.

05 7. לפיכם ארבעה איורים. התאימו לכל איור כתובית מתאימה מתוך הסיפור.

רמת חשיבה: בסיסית. הפריט דורש איתור פרטים בטקסט.

דרגת קושי: פריט בינוני.

פירוט הציונים: 3-0

0 - כל התשובות לא קבילות.

1 - נרשמה כיתובית מתאימה אחת.

2 - נרשמו 2 כיתוביות מתאימות.

3 - נרשמו 3-4 כיתוביות מתאימות.

תשובות אפשריות:

תמונה 1: כל שורה רלבנטית בקטע המתחיל במילים: "לי ומוני מושיבים

אותה....." ומסתיים במילים: "... תיהני גם את כפליים."

תמונה 2: כל שורה רלבנטית בקטע המתחיל במילים: "ליד ככר הלחם הענקית

עומדים שני... " ומסתיים במילים: "כמה עמל וצער יש בחיים."

תמונה 3: כל שורה רלבנטית בקטע המתחיל במילים: "שלום ילדתי, באתי

לקחת את השולחן... " ומסתיים במילים: "... של פריחת לימונים"

01/02

תמונה 4: כל שורה רלבנטית בקטע המתחיל במילים: "רק הם הזדרזו וכאו הנה ראשונים..." ומסתיים במילים: "הגנים היפים שבכיכר העיר."

הערה: גם תשובות הנכתבות במילים של התלמידים הן קבילות.

06 ה. הסיפור של נועה-ניוטה נמשך זמן קצר. כמה זמן התרחש הסיפור ומה המסקנות שלכם מכך?

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש הבנת הטקסט והסקת מסקנות.

דרגת קושי: פריט קשה.

פירוט הציונים: 3-0

0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.

1 - נרשם רק משך הזמן או הוסקו מסקנות מתאימות.

2 - ניתנה תשובה דלה או חלקית.

3 - ניתנה תשובה מלאה ומנומקת היטב.

דוגמות לתשובות:

ציון	דוגמה
0	- קרה שההורים שלה לא היו בבית.
1	- יום אחד שאפשר להתגבר על הפחד והעצב כמה שנרצה. - שבעה ימים, שרשום שבעה ימים.
2	- זה התרחש במשך הזמן שהביאו להם את המטען שלהם, שאחרי הזמן הזה נועה התאקלמה וזה מצא חן בעיניה.
3	- הסיפור של נועה ניוטה התרחש לפי דעתי, בערך שבוע, והמסקנה שלי מכך שהיא הספיקה להסתגל לחיים חדשים בארץ. - משך שבוע. שלא קל להתאקלם.

07 ה. הטבלה שלפניכם מציגה את יחסה של נועה לעניינים שונים. השלימו אותה. (תוכלו להוסיף סעיפים.)

רמת חשיבה: בסיסית. הפריט דורש איתור פרטים בטקסט ועיבוד התכנים.

דרגת קושי: פריט בינוני.

פירוט הציונים: 3-0 (יש לשים לב! גם תשובה כמו: "לא ידוע", "אין שינוי" מהווה תשובה קבילה.)

0 - ניתנו תשובות בלתי קבילות, אין תשובות.

01/02

- 1 - הושלמו 1-4 חלונות קבילים
- 2 - הושלמו 5-7 חלונות קבילים
- 3 - הושלמו לפחות שמונה חלונות קבילים.

תשובות קבילות:

היחס של נועה-ניוטה	בתחילת הסיפור	בסוף הסיפור
לשם -	שלילית	מקבלת/חיוכית
לילדים -	ניסיון להתקרב	לא ידוע
להוריה -	כעס	רגיעה/קבלה (לא ידוע)
לבית החדש -	דחיה, שנאה	קבלה (לא ידוע)
לאישה -	שליל/זרות	קבלה, יצירת קשר.
לשם שלה -	נועה - ניוטה לוקחת קשה את החלפת שמה ורוצה לבכות	בסוף היא מסתגלת ומתרגלת לשמה החדש בארץ ישראל.
לילדים -	קודם חוששת לגשת אליהם	- אחרי זה מתחברת איתם.
להורים -	קודם כאילו כועסים עליה	אח"כ - אותו כעס עובר.
לבית -	קודם בעצב	אחר-כך בשמחה.
לאישה -	לא רצתה מגע איתה	בסוף לחצה לה יד.

08 3. לפי הכתוב בסיפור, מה נועה-ניוטה חושבת על השמות הפרטיים של האנשים?

רמת חשיבה: בסיסית. הפריט דורש איתור פרטים בטקסט.

דרגת קושי: פריט קשה.

פירוט הציונים: 3-0

0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.

1 - ניתנה תשובה דלה.

3 - ניתנה תשובה קבילה.

דוגמות לתשובות:

ציון	דוגמה
0	- שהם יותר טובים משלה. - שמות יפים מאוד.
1	- שלא צריך להחליף שמות.
3	- שלא צריך לשנות. כל אחד צריך להשאר עם השם שלו ממתן שהוא נולד ולא צריך לשנות.

01/02

- שלכל אחד יש שם מיוחד בשבילו ושיש סיבה לשם.

09 4. מה אתם חושבים על שינוי שמו של אדם? מתי יש לשנות? מתי אין לשנות? האם בכלל צריך לשנות?

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש נקיטת עמדה וביקורת.

דרגת קושי: פריט בינוני.

פירוט הציונים: 3-0

0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.

1 - ניתנה תשובה דלה.

3 - ניתנה תשובה מלאה ומנומקת היטב.

דוגמות לתשובות:

ציון	דוגמה
1	- אדם שאנשים אומרים לו, אין לך שם יפה אז הוא הולך ומחליף את שמו. - יש לשנות מתי שלא מסתדרים איתו... תלוי באיזה מצב. - לא צריך לשנות את השם.
3	- יש לשנות מתי שיש בזה סכנת אדם, אם הוא לא רוצה יותר את שמו לפעמים צריך לשנות. - שבאים לארץ, צריך להחליף לשם יהודי. - לפי דעתי, שמות לא צריך לשנות, אלא אם כן יש לך שם מגעיל, שם שכולם צוחקים כאשר הם שומעים אותו, אז יש צורך לשנותו.

הערה: כדאי לרוך בכיתה בנושא שמות ושינוי שמות במיוחד בכיתות בהן יש עולים חדשים.

1. בסיפור כתוב: "אבל אנשים משתנים כמוכּן אם הם רוצים. כל אחד יכול לאפות לעצמו ככר משלו, ככר שמחה או ככר של עצב. זה תלוי באדם עצמו."

10 3. איך, לדעתכם, מתקשר המשפט הזה לסיפור הקליטה של נועה-ניוטה בארץ?

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש מציאת קשרים, הסקת מסקנות, נקיטת עמדה

ומציאת הפואנטה.

דרגת קושי: פריט משוכתב, לא חושב ציון.

פירוט הציונים: 3-0

01/02

- 0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.
- 1 - ניתנה תשובה דלה או חלקית.
- 2 - ניתנה תשובה טובה.
- 3 - ניתנה תשובה המכילה הסקת מסקנות ונקיטת עמדה.

ז. הסיפור של מון ולי.

11 1. אילו חלקים מרכיבים את שמותיהם?

רמת השיבה: בסיסית. הפריט דורש אבחנה סמנטית (פירוק והרכבת מילה).

דרגת קושי: פריט בינוני.

פירוט הציונים: 0 או 3

0 - ניתנה תשובה שאינה קבילה.

3 - ניתנה תשובה קבילה.

12 2. בסיפור כתוב: "חמוץ? שואלת היא 'אנו לא נוהגים להמתיק את מאכלינו. אוהבים את

החמוץ חמוץ ואת המתוק מתוק. לאחר שתתרגלי, תהני גם את כפליים.

ישנם אלף ומאה ואחד גוונים של טעם, וישנם אלף ואחד מינים של בני אדם."

כיצד קשור קטע זה לחייה של נועה - ניוטה ולקליטתה בארץ?

רמת השיבה: גבוהה. הפריט דורש פרשנות.

דרגת קושי: פריט משוכתב, לא חושב ציון.

פירוט הציונים: 0-3

0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.

1 - ניתנה תשובה דלה.

2 - ניתנה תשובה קונקרטיית.

3 - ניתנה תשובה מלאה ומנומקת היטב.

13 ח.1. המפגש של נועה-ניוטה עם מון ולי התרחש במקום מיוחד. היכן התרחש המפגש

ומה המיוחד בו?

01/02

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש הפשטה ופרשנות.

דרגת קושי: פריט קשה.

פירוט הציונים: 3-0

0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.

1 - ניתנה תשובה המכילה את מקום המפגש.

3 - ניתנה תשובה מלאה המכילה את המקום ואת הנסיבות למפגש.

דוגמות לתשובות:

דוגמה	ציון
- באמצע הסיפור לקראת הסוף.	0
- בביתה של נועה ניוטה.	
- לא יודע!	
- במנהרה.	1
- כשדות הלימונים.	
- בכסא המגולף ובדמיון של נועה-ניוטה.	3
- בדמיון של נועה-ניוטה, שברחה לכיסא, כי היה לה קשה.	
מה יחסה של נועה ללי ולמון לפי הסיפור ולפי דעתכם?	2 14

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש הבנה מתוך הקשר.

דרגת קושי: פריט בינוני.

פירוט הציונים: 3-0

0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה, ניתנה תשובה סתמית.

1 - ניתנה תשובה דלה או חלקית.

2 - ניתנה תשובה קונקרטיית.

3 - ניתנה תשובה מגומקת ויצירתית.

דוגמות לתשובות:

דוגמה	ציון
- בהתחלה רע, בסוף טוב.	0
- טובות מאוד.	
- חברים.	1
- היא אוהבת ומכבדת אותם.	
- יש לה יחס טוב והם חברים טובים יחד.	2
- היא מחבבת אותם, אוהבת אותם ואוהבת לשחק איתם.	
- הם היו החברים הראשונים שהכירה בארץ. היא אהבה אותם ולא הרגישה בודדה יותר.	

01/02

- 3 - היא מעריצה אותם מאוד, כי הם כמו חברים שלה, אבל הם דמיוניים.
- קודם היא חששה מהם ואחר כך הם נהיים חברים.

ט. הסיפור השלישי על "כיכר השמחה וכיכר העצב".

15. 1. היכן מתרחש הסיפור על כיכר השמחה וכיכר העצב?

רמת חשיבה: בסיסית. הפריט דורש איתור פרטים בטקסט מורכב.
דרגת קושי: פריט קשה.
פירוט הציונים: 3-0

- 0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה
1 - ניתנה תשובה דלה או חלקית
2 - ניתנה תשובה קונקרטית (המנהרה, שדות הלימונים)
3 - ניתנה תשובה מנומקת ויצירתית (דמיון)

דוגמות לתשובות:

ציון	דוגמה
2	- משני עברי העולם.
3	- בקצות העולם. מה שדרך אגב, אין דבר כזה: כי העולם הוא עגול ובעיגול אין קצוות.

16. 2. בסיפור על כיכר השמחה וכיכר העצב מסופר שהתינוקות נשלחו על-ידי אנשים לבושים בבגדים אפורים ואנשים לבושים בבגדים לבנים. האם התינוקות בחרו את שולחיהם? כן/לא

רמת חשיבה: הפריט לצורך התפלגות.
פירוט הציונים: 0 או 3
0 - לא
3 - כן

17. 3. נמקו את דעתכם.

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש הבעת דעה.
דרגת קושי: פריט משוכתב. לא חושב ציף.
פירוט הציונים: 3-0

- 0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.
1 - ניתנה תשובה דלה או חלקית.

01/02

3 - ניתנה תשובה מנומקת היטב

18 4. למרות זאת בסיפור כתוב: "אבל אנשים משתנים כמובן אם הם רוצים. כל אחד יכול לאפות לעצמו כיכר משלו, כיכר שמחה או כיכר של עצב. זה תלוי באדם עצמו." הסבירו בלשונכם והביאו דוגמה מהחיים.

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש הסקת מסקנות, והבעת דעה המבוססת על ידע עולם.

דרגת קושי: פריט משוכתב. לא חושב ציין.

פירוט הציונים: 3-0

0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.

1 - ניתנה תשובה דלה או חלקית.

3 - ניתנה תשובה מנומקת היטב.

דוגמות לתשובות:

ציון	דוגמה
0	- לפי דעתי זה משפיע משום שהם אלה שהם מכניסים את כיכר הלחם לפי התינוק. - אם מגיעים לכיכר הם נעשים עצובים לכל החיים.
1	- לא, בגלל שאנשים משתנים עם השנים והם הופכים מרעים לטובים ומטובים לרעים.
3	- לא, בגלל שתינוקות גדלים והם לא זוכרים מה קרה להם בעבר, והם נעשים אישיות חדשה. - כי איך שהתינוק נולד כבר יש לו אופי ומי שהוא פוגש לפני ואחרי לידתו הם משפיעים על אופיו.

19 5. לי אמרה: "את שהצמחת את הכיכר שלך... " למה היא התכוונה?

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש הסקת מסקנות.

דרגת קושי: פריט קשה מאוד.

פירוט הציונים: 3-0

0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.

1 - ניתנה תשובה דלה או חלקית או קונקרטיית.

2 - ניתנה תשובה סבירה.

3 - ניתנה תשובה מנומקת היטב.

01/02

דוגמות לתשובות:

ציון	דוגמה
0	- לי החליטה שהכיכר שלה היא כיכר העצב.
1	- שהיא מתחילה להיות שמחה יותר.
2	- את קובעת אם תהיי עצובה או שמחה.
3	- שכל אחד בוחר את אופן החיים שלו.
20	6. מדוע מן סיפר לנועה-ניוטה את הסיפור על "כיכר השמחה וכיכר העצב"?

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש הסקת מסקנות ופרשנות.

דרגת קושי: פריט קשה.

פירוט הציונים: 3-0

- 0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.
- 1 - ניתנה תשובה רלה או חלקית.
- 2 - ניתנה תשובה סבירה.
- 3 - ניתנה תשובה מנומקת היטב.

דוגמות לתשובות:

ציון	דוגמה
0	- להביע מסקנות לנועה ניוטה.
	- כדי שהיא תבין שהמיץ הוא חמוץ ומתוק.
1	- כי הוא רצה להסביר לה, מדוע אנשים שונים זה מזה.
2	- שגם היא יכולה לבחור איך היא רוצה להיות.
3	- שניוטה תבין שלשנות שם זה לא כל כך גורא כמו שהיא חשבה.

21 י. מדוע לדעתכם, הסיפור נקרא "כיכר השמחה וכיכר העצב"?

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש הסקת מסקנות ופרשנות.

דרגת קושי: פריט קשה מאוד.

פירוט הציונים: 0 או 3

- 0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.
- 3 - ניתנה תשובה מנומקת.

01/02

דוגמות לתשובות:

דוגמה	ציון
0 - כי בכיכר השמחה יש שמחה ובכיכר העצב - עצב.	
- בגלל שמספרים על כיכר עצובה וכיכר שמחה.	
3 - כי רוב הסיפור מדבר על הנמשל ועל החיים של נועה מעצב לשמחה.	

22 יא. הציעו שם אחר לסיפור ונמקו את בחירתכם.

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש יכולת הפשטה והכללה.

דרגת קושי: פריט קשה.

פירוט הציונים: 3-0

0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.

1 - ניתנה תשובה המכילה שם לסיפור.

3 - ניתנה תשובה המכילה שם ונימוק.

דוגמות לתשובות:

דוגמה	ציון
1 - מציאויות מתחלפות.	
3 - שמחת הלב של ניוטה בגלל שהיא הפכה להיות ילדה שמחה.	

23 יב. מה אתם יכולים ללמוד מן הסיפור הזה? כיצד תתיחסו לאנשים שנמצאים כמצב דומה לזה שהיתה בו נועה-ניוטה?

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש הסקת מסקנות ויישום.

דרגת קושי: פריט קשה מאוד.

פירוט הציונים: 3-0

0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין, אין תשובה.

1 - ניתנה תשובה דלה או מעורפלת.

3 - ניתנה תשובה מנומקת.

ד

01/02

דוגמות לתשובות:

דוגמה	ציון
- שידמיין את אותו הסיפור וינסה להבין קצת.	0
- מסכנים מאוד	
- שלפעמים עצובים ולפעמים שמחים.	1
- שצריך לכבד את כל האנשים לא משנה לפי המראה או לפי המוצא והדת. את כולם צריך לכבד במידה שווה!	3
- שצריך להתייחס יפה לעולים חדשים ולעודד אותם.	
- אנשים שעוברים דירה, עיר, ארץ וכדומה מרגישים בהתחלה לא נוח, אך בסוף זה מסתדר.	

הערה:

- כדאי לנצל את הטקסט ולעבדו ולאפשר לעולים החדשים בכיתה לבטא את רגשותיהם וגם לחשוב עם כל התלמידים כיצד ניתן לעזור בקליטת העולים. נושאים שכדאי לטפל בהם כמשתמע מהטקסט:
- * הבחנה בין עליה לבין הגירה.
 - * מודעות העולים לרגשות שלהם באופן כללי וגעגועים כרגש לגיטימי שלא צריך להתכחש לו.
 - * שינוי ושימור תרבות במעבר מתרבות לתרבות.
 - * נכונות הקולטים להתמודד עם בעיות העולים ולסייע להם מתוך הבנה וסובלנות.
 - * הלגיטימיות של החלומות כמפלט משחרר ומסייע להתמודדות עם קשיים.
 - * הכוחות הנפשיים הדרושים לעולים החדשים כדי להתגבר על הקשיים.
 - * הבחנה בין תמיכה לבין תלות כפי שנתפסת בסיפור כאמצעות האישה.
 - * משמעותו של השם (האם שינוי השם מהווה שינוי בזהות?) תוך מתן לגיטימציה לילדים שבחרו לשנות את שמם ולכאלה שכחרו שלא לשנות אותו.
 - * התייחסות לביטוי: 'לראות את האור בקצה המנהרה' בהקשר לסיפור ולחיים.
 - * התייחסות לקשר בין רגישות אשמה והנטייה להאשמת הזולת.
 - * התייחסות לאפשרות הבחירה החופשית של האדם, בניגוד לתפיסה הפאטליסטית, כלומר. "הכל צפוי והרשות נתונה".

עברית

01/07

מצב נעים / לא נעים

כי _____

מצב נעים / לא נעים

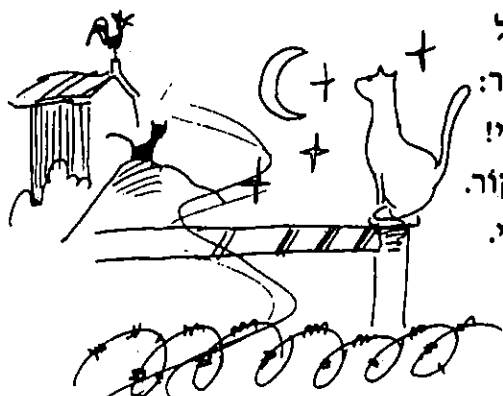
כי _____

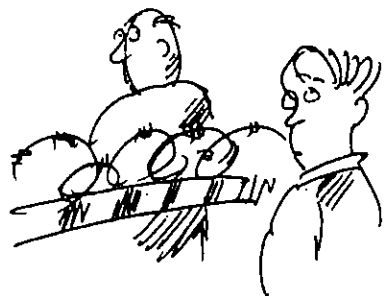
קראו את השיר: "על הגבול".

על הגבול / זאב

א. בַּלְיָהַ עַל הַגְּבוּל
יֵלֵל לוֹ חֲתוּל,
זָר.
אֵין יוֹדֵעַ מִי הוּא,
אֵין יוֹדֵעַ מַה הוּא,
יֵלֵל פְּשוּט -
מִיֵּאוּרֵוֹ.
וּמַעְבָּר לַגְּבוּל
עוֹנָה לוֹ חֲתוּל,
זָר,
אֵין יוֹדֵעַ מִי הוּא,
אֵין יוֹדֵעַ מַה הוּא,
עוֹנָה פְּשוּט -
מִיֵּאוּרֵוֹ.

ב. הַלְיָהַ יֵסֵב,
הַבְּהִיר הַתְּכַל.
קָרָא תַרְנַגּוּל:
קוֹקִיר־רוֹקוֹק!
וּמַעְבָּר לַגְּבוּל
עוֹנָה לוֹ שֵׁם קוֹל,
קוֹרָא תַרְנַגּוּל:
קוֹקִיר־רוֹקוֹק!
בְּדִיוֹק, בְּדִיוֹק.
ג. הַכּוֹכְבִים קָבוּ בַּמְרוֹם,
הַשַּׁחַר
נוֹהֵג אֶת הַיּוֹם,
נְעוּר עַל עֵץ
אֲנָקוֹר וְצִיץ:
טְרִי־לִי־לִי!
וּמַעְבָּר לַגְּבוּל
עוֹנָה לוֹ צְפוּר:
טְרִי־לִי־לִי!
שְׁלוֹם, הָאֲנָקוֹר.
טְרִי־לִי־לִי.
ד. עַל שָׁמֶשׁ פָּדַם
רָכַב בָּא הַיּוֹם.
נְעוּר הָאָדָם
פָּקַח עֵינָיו: שְׁלוֹם!
וּמַעְבָּר לַגְּבוּל -
רְחוּב שׁוּמֵם, נְרִיק.
עוֹמֵד שֵׁם אָדָם,
שׁוּמֵעַ, רוֹאֵה וְשׁוֹתֵק.
הָאָדָם!
שְׁלוֹם!
אֵין עוֹנָה - דָּם.

ה. 1. מה הרגשתם אחרי שסיימתם לקרוא את השיר?

06

2. האם השיר הפתיע אתכם? כן / לא

07

3. פרטו מה הפתיע אתכם ומה לא הפתיע.

08

בשיר ארבעה בתים. בכל בית מופיעות דמויות שונות. נברר מי הן הדמויות ומה קורה בכל תמונה.

ו. מלאו את הטבלה שלפניכם. תוכלו להעתיק אליה מילים מן השיר.

בית שני

בית ראשון

<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>

המקום:

הזמן ביממה:

הדמויות:

הקולות הנשמעים:

הקשר והתקשורת:

09

עברית

01/07

בית רביעי

בית שלישי

המקום:

הזמן ביממה:

הדמויות:

הקולות הנשמעים:

הקשר והתקשורת:

ז. נסכם בעזרת הטבלה: בשיר יש דברים דומים החוזרים בכל בית. מהם הדברים הדומים?

10

ח. בשיר בולט בית אחד שונה.

1. ציינו: איזה בית בשיר שונה מכל שאר הבתים?

11

2. כתבו: במה הוא שונה?

12

ט. בהשוואה לקשר בין בעלי החיים, מה אפשר ללמוד מן השיר על הקשר ועל התקשורת בין בני האדם?

13

י. הציעו שם אחר לשיר, ונמקו את הצעתכם.

14

יא. מה אתם יכולים לומר לבני-האדם המופיעים בבית האחרון בשיר?
כתבו להם, שאלו אותם שאלות או נסו לעודד אותם.

15

יב. נסו לחדור לתוך המחשבות של האנשים שבשיר.

1. שערך: מה הרגיש ומה חשב האדם כאשר לא ענו לקריאתו: "שלום"?

16

2. הסבירו: מדוע שתק האדם שעמד מעבר לגבול? מדוע לא ענה לאדם

שאמר לו "שלום"?

17

עברית

01/07

יג. לפניכם שוב הכותרת "על הגבול".

1. כתבו סיפור קצר (דמיוני או מציאותי) על אנשים משני עברי הגבול הנפגשים על הגבול (מה הם חושבים, עושים, מרגישים, אומרים).

20-18

-
-
-

2. כתבו סיום אחר לשיר (אפשר לכתוב בצורת שיר או סיפור).

24-21

-
-
-
-

01/07

על הגבול

שיקולים בבחירת הטקסט:

שיר של זאב, שהופך להיות רלבנטי ואקטואלי בימינו. הוא עוסק בבעית חוסר התקשורת והנתק בין בני אדם בגלל הצבת גבולות מלאכותיים ביניהם. בניגוד לספונטאניות של בעלי החיים, האדם כולס את הרחף הטבעי ליצור דיאלוג עם השכנים שלו ועם בני מינו. נושא הגבול מעסיק כל אחד בארצנו, והוא אף טעון רגשות שונים שמן הראוי לגעת בהם.

01 א. משימה זו עוסקת ביצירה הנקראת "על הגבול". לפני שתקראו את היצירה, ציינו מה מעוררות בכם שתי המילים: "על הגבול"? פרטו מחשבות, רגשות, זכרונות.

רמת חשיבה: הפריט דורש ידע עולם ואסוציאציות אישיות לצירוף המילים "על הגבול".
דרגת קושי: פריט קל.
פירוט הציונים: 0 או 3
0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין/אין תשובה.
3 - נכתבה אסוציאציה המתקשרת לגבול כלשהו רגשי או קונקרטי.

02 ב. שערו: מה יסופר ביצירה ספרותית הנקראת בשם: "על הגבול"? פרטו מי הן הדמויות, היכן זה מתרחש, מה קורה?

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש כושר חיזוי ארועים.
דרגת קושי: פריט קל.
פירוט הציונים: 0 או 3
0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין/אין תשובה.
3 - ניתנה תשובה המכילה רעיון הגיוני.

הערה: כראי לדון בכיתה על מגוון הפירושים האפשריים לצירוף "על הגבול" היכולים להיות קונקרטיים או מופשטים כגון: על גבול בין שתי מדינות/שטחים, גבול המותר והאסור בהתנהגות, הצלחה גבולית או הישג גבולי "כמעט הצליח במבחן".

03 ג.1. התייחסו לרברים שכתבתם בשאלות א ו-ב. האם הדברים חיוביים או שליליים, נעימים או לא נעימים?

01/07

רמת חשיבה: הפריט לצורך התפלגות.
דרגת קושי:
פירוט הציונים: 0 או 3
0 - לא נעימים
3 - נעימים

04 .2. נמקו והביאו דוגמות.

רמת חשיבה: גבוהה. התלמיד נדרש להכללה והסקת מסקנות מתוך בדיקת התשובות הקודמות.
דרגת קושי: פריט חדש שלא עבר ניסוי.
פירוט הציונים: 3-0
0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין/טאוטולוגיה/אין תשובה.
1 - ניתנה תשובה חלקית.
3 - ניתנה תשובה הכוללת הסבר והכללה.

הערה: המטרה בפריט שהתלמידים יחזרו ויקראו את הדברים שכתבו כדי להביא אותם למודעותם ולאפשר להם לנסח הכללה. מצאנו שחשוב שההכללה תהיה גם חיובית ולא רק שלילית, למשל: "שאיזה חיה עמדה על הגבול כמו ציפור למשל, והתחילה לציין, או כלב או חתול, לא משנה מה, או שככה סתם פתאום יתנו לו להכנס ומישהו יחכה לו שם. בשמחה." הם הוסיפו בסוף הפריט הקודם מילים שמעידות על כך שהצרוף על הגבול יכול להיות נעים. זה מוכיח שהפריט איפשר לבצע שיקוף על מה שכתבו בתשובה לשאלה ב': "אני חושבת שישפרו על התנהגות טובה שכין אנשים ממקום אחד לאנשים אחרים ממקום אחר. אהבה וירידות." המילים "אהבה וירידות" עומדות בפני עצמן מחוץ למשפט, אך הן מהוות הכללה שעשתה התלמידה על הנאמר במשפט שכתבה, לאחר שנתבקשה בשאלה ג' לבדוק את דבריה.

05 ד. כל אחד מן הציונים שלפניכם מתאר מצב אפשרי על הגבול. מעל כל ציור הקיפו במעגל את המילים מצב נעים או לא נעים והסבירו מדוע.

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש הסקת מסקנות מתוך ידע עולם ומתוך הפעילויות הקודמות.
דרגת קושי: פריט משוכתב שלא עבר ניסוי.
פירוט הציונים: 3-0
0 - אין תשובות נכונות ואין הסברים.
1 - נכתב הסבר מתאים רק לתמונה אחת.
2 - נכתב הסבר מתאים ל-2-3 תמונות.
3 - נכתב הסבר מתאים לארבע התמונות.

01/07

06 ה.1. מה הרגשתם אחרי שסיימתם לקרוא את השיר?

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש רפלקציה.

דרגת קושי: פריט חדש שלא עבר ניסוי.

פירוט הציונים: 3-0

0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין/אין תשובה.

1 - ניתנה תשובה דלה.

2 - ניתנה תשובה מלאה.

3 - ניתנה תשובה מעולה המעידה על יכולת רפלקציה והבעת רגשות ברמה גבוהה.

07 2. האם השיר הפתיע אתכם? כן/לא

רמת חשיבה: פריט לצורך התפלגות בלבד.

דרגת קושי: פריט חדש שלא עבר ניסוי.

פירוט הציונים: 0 או 3

0 - לא

3 - כן

08 3. פרטו מה הפתיע אתכם ומה לא הפתיע.

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש ביקורת ורפלקציה.

דרגת קושי: פריט חדש שלא עבר ניסוי.

פירוט הציונים: 3-0

0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין/אין תשובה.

1 - ניתנה תשובה דלה.

3 - ניתנה תשובה עניינית המעידה על ביקורת ורפלקציה.

09 1. מלאו את הטבלה שלפניכם. תוכלו להעתיק אליה מילים מן השיר.

רמת חשיבה: בסיסית. הפריט דורש איתור פרטים וארגונם בטבלה.

דרגת קושי: פריט קל.

01/07

פירוט הציונים:

3-0

- 0 - אין תשובה/כל הטבלה שגויה.
- 1 - נרשמו עד ארבעה פריטים נכונים בכל הבתים.
- 2 - נרשמו 5-10 פריטים נכונים בכל הבתים.
- 3 - נרשמו 11-16 פריטים נכונים בכל הבתים.

10 ז. נסכם בעזרת הטבלה: בשיר יש דברים דומים החוזרים בכל בית. מהם הדברים הדומים?

רמת חשיבה:

גבוהה. הפריט דורש הסקת מסקנות והכללה.

דרגת קושי:

פריט קשה.

פירוט הציונים:

3-0

- 0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין/אין תשובה.
- 1 - ניתנה תשובה חלקית.
- 2 - נעשתה הכללה ברמה נמוכה.
- 3 - נעשתה הכללה ברמה גבוהה/נעשתה יותר מהכללה אחת.

דוגמות לתשובות:

דוגמה	ציון
הדברים הדומים החוזרים בכל תמונה זה: שמעבר לגבול קודא חתול לחתול, או ציפור לציפור, או תרנגול לתרנגול.	1 -
כולם נמצאים על הגבול, ושכל פעם יש שתי דמויות שמתקשרות אחת לשניה.	2 -
התקשורת והשלום בין החיות שבא בכל הבתים חוץ מברביעי שהוא עם אדם - הידידות בין החיות שאין אצל האדם.	3 -
קריאות משני הצדדים של גבול, תקשורת בין דמויות משותפות, תשובה מעבר לגבול. המקום - גבול.	-

11 ח.1. בשיר כולט בית אחד שונה. ציינו: איזה בית בשיר שונה מכל שאר הבתים.

רמת חשיבה:

בסיסית. הפריט דורש איתור פריטים.

דרגת קושי:

פריט קל.

01/07

פירוט הציונים: 0 או 3

- 0 - ניתנה תשובה שגויה.
- 3 - ניתנה תשובה נכונה (התשובה: הבית הרביעי).

12 2. כתבו במה הוא שונה?

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש השוואה והסקת מסקנות.

דרגת קושי: פריט בינוני.

פירוט הציונים: 3-0

- 0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין/טאוטולוגיה.
- 1 - ניתנה תשובה קונקרטיית או חלקית.
- 3 - נעשתה הכללה.

דוגמות לתשובות:

דוגמה	ציון
בבית ג' מי שקורא לא קורא ליד הגבול. אין לו תמונה כמו לכל השיר. הוא בית רביעי שונה משלושתם אפילו השיר משתנה	0
כי זה לא עם חיות זה עם בני אדם ושפה של בני אדם.	1
הדמות המופיעה בו היא אדם ולא בעל חיים. האדם קורא ואינו מקבל תשובה כמו שהאחרים קיבלו.	3

הערה: יש לברר את הבנת המילה "דום". בהקשר זה מתאים הפירוש דום כמוכּן שתיקה/דומיה, ולא כחלק מתרגילי הסדר של חיילים (עמידת דום).

13 ט. בהשוואה לקשר בין בעלי-החיים, מה אפשר ללמוד מן השיר על הקשר ועל התקשורת בין בני אדם?

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש הסקת מסקנות מתוך השיר והכללה.

דרגת קושי: פריט בינוני.

פירוט הציונים: 3-0

- 0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין/טאוטולוגיה.
- 1 - ניתנה תשובה קונקרטיית או חלקית.
- 2 - נעשתה הכללה לא בהירה או לא מעוגנת דיה בטקסט.

01/07

3 - נעשתה הכללה כהירה.

דוגמות לתשובות:

דוגמה	ציון
שבעלי חיים גם יוצרים קשר אחד עם השני כמו בני אדם. אפשר ללמוד כל מיני דברים למשל, שלכל אחד יש את הדברים החשובים, למשל חברים, אנשים טובים ועוד.	0 -
שהחתולים מיללים מייאו והתרנגול קורא קוקוריקו, והאדם מדבר.	1 -
הקשר בין בני האדם מסובך מן הקשר בין בעלי החיים. יש אנשים הרוצים במלחמה ומתנגדים לשלום.	2 -
בני אדם לא פתוחים כמו חיות - אם אדם לא מכיר אדם אחר, או שהוא לא נחמד, אז הוא לא יגיב לאמירת שלום. בניגוד לבעלי חיים, לבני אדם קשה יותר ליצור תקשורת.	3 -

14 י. הציעו שם אחר לשיר ונמקו את הצעתכם.

גבוהה. הפריט דורש הכללה ויצירתיות.	רמת חשיבה:
פריט בינוני.	דרגת קושי:
3-0	פירוט הציונים:
0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין.	
1 - נכתב רק שם, או נימוק דחוק שאינו משקף את רוח השיר או נכתבה טאוטולוגיה.	
2 - נכתב שם ונימוק לא בהיר, או לא מדויק.	
3 - נכתב שם וניתן נימוק מדויק.	

דוגמות לתשובות:

דוגמה	ציון
בני אדם ובעלי חיים מפני מסופר על בני אדם ובעלי חיים. חיות ואנשים טובים בגלל שכך מסופר על חיות ועל אנשים.	1 -
התקשורת מעבר לגבול - כי לכל אחד יש תקשורת אחרת לתרנגול, לציפור לאדם, לחתול, לכלב ועוד.	2 -
תקשורת בין אנשים ובין בעלי-חיים. בשיר מסופר על תקשורת בין בעלי-חיים. ומהשיר אפשר להבין שלבני אדם קשה יותר לתקשר ביניהם.	3 -

הערה: כל שם מתקבל כתנאי שהוא מנומק.

14

15 יא. מה אתם יכולים לומר לבני האדם המופיעים בכית האחרון בשיר. כתבו להם, שאלו אותם שאלות או נסו לעודד אותם.

01/07

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש הסקת מסקנות יצירתיות ודמיון.
דרגת קושי: פריט בינוני.

פירוט הציונים: 3-0

- 0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין/אין תשובה.
- 1 - ניתנה תשובה קונקרטי, ניתנה תשובה המצוטטת או נגזרת מן השיר.
- 3 - ניתנה תשובה יצירתית, מעניינת ומשכנעת.

16 יב.1. נסו לחדור לתוך המחשבות של האנשים בשיר.
שערו מה הרגיש ומה חשב האדם כאשר לא ענו לקריאתו: "שלום"?

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש חשיבה יצירתית ומילוי פערים המעוגן בטקסט.
דרגת קושי: פריט בינוני.

פירוט הציונים: 3-0

- 0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין/אין תשובה.
- 1 - ניתן תיאור דחוק או קונקרטי.
- 2 - ניתנה תשובה חלקית הדורשת מהכורך השלמת הבנה.
- 3 - ניתנה תשובה מלאה.

דוגמות לתשובות:

דוגמה	ציון
הוא הרגיש רע כי לכל החיות ענו ורק לו לא ענו.	0
שלא רוצים לדבר איתו.	1
אני חושב, שהוא חושב שהאדם השני בא אליו לעשות איתו שלום.	2
שהוא מנסה לתקוף אותו.	-
לדעתי האדם נעלב כי לא ענו לו. למרות שהוא רצה לתקשר ולהתחבר השני לא ענה.	3
הוא בטח נעלב קצת והיה עצוב ואולי הוא היה שמח כי הוא הראה שהוא בעד השלום - אני את שלי עשיתי.	-

17 2. הסבירו: מדוע שתק האדם שעמד מעבר לגבול? מדוע לא ענה לאדם שאמר לו "שלום"?

רמת חשיבה: גבוהה. הפריט דורש חשיבה יצירתית ומילוי פערים המעוגן בטקסט.
דרגת קושי: פריט קל.

פירוט הציונים: 3-0

01/07

0 - ניתנה תשובה שאינה לעניין/אין תשובה/טאוטולוגיה.

1 - נכתבה תשובה סתמית.

3 - ניתנה תשובה עניינית.

דוגמות לתשובות:

דוגמה	ציון
כי אין עונה דום.	0 -
אולי הוא פחד.	1 -
כי הוא בטח נגד השלום ולא רצה לענות לו.	3 -
אולי הוא לא רצה לתקשר עם האדם השני.	-
בגלל שהוא לא רוצה לרכב עם אויב.	-
אולי הוא לא רצה לענות לזרים, אולי הוא לא רצה להתחבר, אולי הוא לא הרגיש צורך לענות לאיש שהוא לא מכיר?	-

הערה: יש מקום להתייחס להבעת רגשות של התלמידים בשתי השאלות האחרונות. לעיתים התלמידים מביעים קשיים אישיים כגון התלמיד שהשיב:

יב1: שאין איש השומע אותו ואוהב אותו.

יב2: כי הוא אולי אדם בודד.

18-20 יג.1. לפניכם שוב הכותרת "על הגבול".

כתבו סיפור קצר (דמיוני או מציאותי) על אנשים משני עברי הגבול הנפגשים על הגבול (מה הם עושים, חושכים, מרגישים, אומרים).

רמת חשיבה

למטלת הבעה:

גבוהה. הפריט דורש יצירתיות ואינטגרציה של רוב פריטי המשימה.

דרגות קושי:

פריט חדש שלא עבר ניסוי.

פירוט הציונים:

כהתאם לקריטריונים של הבעה.

אמות מידה לציון מטלת הבעה

01/07

ציון	מבנה	לשון וסגנון	תוכן - בהירות רעיון
טווח ציונים	3-0	3-0	3-0
פירוט הציונים	<p>0 - חוסר סדר; אין משפטי פתיחה; אין אירוע מרכזי; אין משפטי סיום.</p> <p>1 - מבנה דחוק 3 - מבנה מצויין הכולל את כל המרכיבים שלעיל.</p>	<p>0 - אין אחידות לשונית וסגנונית; אין הבדלים בין לשון דיבור לבין לשון כתב; קפיצות מלשון עבר ללשון הווה; מעבר מדיבור ישיר לדיבור עקיף.</p> <p>1 - סגנון סביר 3 - סגנון מעולה הכולל את כל המרכיבים שלעיל.</p>	<p>0 - אין בהירות כוונת הכותב; אין סדר וארגון במשפטים וברעיונות; משפטים לא הגיוניים, הכתוב אינו מעניין.</p> <p>1 - תוכן סביר 3 - הכתוב הוא מעניין, מקורי וכולל את כל המרכיבים שלעיל.</p>

24-21. 2. כתבו סיום אחר לשיר (אפשר לכתוב בצורת שיר או סיפור).

רמת חשיבה

למטלת הבעה:

דרגת קושי:

פירוט הציונים:

גבוהה. הפריט דורש חשיבה וכתובה יצירתית ומציאת פיתרון אחר לבעיה.
פריט חדש שלא עבר ניסוי.
בהתאם לקריטריונים של הבעה כמו בפריט הקודם.